

Verspreiding en vliegtijd

Palaarctisch. Van West-Europa tot in Japan. In Europa van Noord-Scandinavië tot Noord-Frankrijk en de Balkan. Exacte zuidelijke arealgrens nog onduidelijk vanwege verwarring met *A. interpuncta*.

In Nederland zeer zeldzaam en sterk bedreigd; recent alleen gevonden in de Wieden (1995) en bij Zwolle (1987, 1995) (SMIT 2000). Oudere vindplaatsen zijn Breda (1967) en Wageningen (1942).

Aantal generaties per jaar onduidelijk en exacte vliegperiode met de weinige gegevens niet goed te bepalen.

Ecologie

Matig voedselarme moerassen met bijvoorbeeld holpijp, snavelzegge en waterdriblad. In de Wieden in trilveenvegetaties.

De vliegen zitten op oevervegetatie of boven het water uitstekende planten of vliegen laag over het water.

Onvolwassen stadia onbekend, maar zie *A. interpuncta*.

Summary – Very rare. No apparent trends. Strongly threatened. Oligo-mesotrophic marshes, with e.g. *Carex rostrata*, *Equisetum fluviale* and *Menyanthes trifoliata*.

Anasimyia transfuga Rechte waterzweefvlieg

MR

Grote slanke *Anasimyia* met achterlijfsvlekken in de vorm van hockeysticks. Lijkt veel op *A. contracta*, maar vlekken op rugplaatje 2 verder uit elkaar. Vermeldingen in de literatuur van voor 1980 kunnen *A. contracta* betreffen. Lengte 9-11 mm.

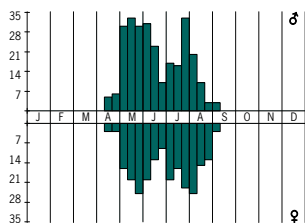
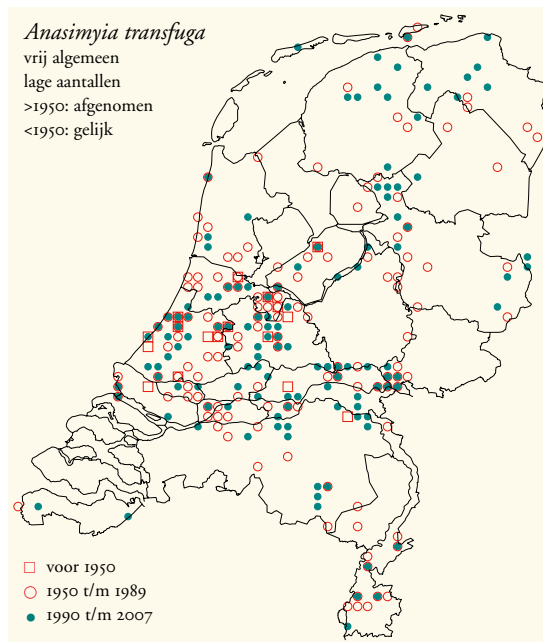
Verspreiding en vliegtijd

Palaarctisch. Van West-Europa tot in Siberië. In Europa van Noord-Scandinavië tot Midden-Frankrijk en berggebieden van Zuid(oost)-Europa.

In Nederland vrij algemeen in kust- en rivierengebied, elders

Anasimyia transfuga

vrij algemeen
lage aantallen
>1950: afgenomen
<1950: gelijk

Anasimyia transfuga

schaarser. Sinds 1950 afgenomen, mogelijk als gevolg van verdroging.

Twee generaties.

Ecologie

Bij matig voedselrijk water, vaak op enigszins beschutte plaatsen, bijvoorbeeld bij bospoelen en sloten langs bosranden in venige gebieden. Ook vrij algemeen bij sloten en poelen in uiterwaarden.

Mannetjes hebben territoria tussen oevervegetatie. Ze zitten op bladeren en maken van hieruit snelle verkenningsvluchten, waarna ze weer naar de zelfde plek terugkeren. Vrouwtjes vliegen vaak laag door de vegetatie, vlak boven het water. Bloembezoek is waargenomen op boterbloem, gewone berenklauw, valeriaan, waterrepe en waterscheerling.

De larve is gevonden tussen de wortels van lisdodde (HARTLEY 1961). Het is echter niet uitgesloten dat dit de pas in 1980 van *A. transfuga* onderscheiden *A. contracta* betrof.

Summary – Fairly common. Decreased since 1950. Near moderately eutrophic water, often somewhat sheltered, e.g. near forest pools and ditches along forest edges. Also near ditches and pools in floodplains.

Arctophila Fophommels

WR

Grote tot zeer grote (13-20 mm), brede, op hommels gelijkende vliegen. Gezicht naar beneden verlengd, antenneborstel bepluimd, vleugel met donkere vlek op het midden, achterdij verdikt, vooral bij mannetje.

Taxonomie en determinatie

Thompson et al. (2000) beschouwen het genus *Arctophila* als een subgenus van *Sericomyia*, maar omdat dit door hen niet onderbouwd is blijven wij onderscheid maken. De Nederlandse soorten zijn met alle gangbare determinatiewerken gemakkelijk te onderscheiden.

Verspreiding

Genus met drie palaarctische, drie nearctische, een oriëntaalse en twee neotropische soorten (PECK 1988, THOMPSON ET AL. 2000). In Europa drie soorten, waarvan twee in Nederland. Beide Nederlandse soorten hebben jaarlijks (vermoedelijk) een generatie.

Ecologie

De soorten worden geassocieerd met vochtige bossen met beekjes. Over hun biologie is weinig bekend. De levenswijze van de larve is onbekend, maar deze leeft waarschijnlijk in water (STUBBS & FALK 1983). Het overwinteringsstadium is onbekend.

Arctophila bombiformis Grote fophommel

WR

Grote *Arctophila*, lijkt op aardhommel (*Bombus terrestris*). Het voorste kwart van de borststukrug en het hele schildje

zijn geel behaard, tweede en vijfde rugplaatje met witte haren, overige delen zwart behaard. Lengte 16-20 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Europees. Van Zuid-Noorwegen tot Spanje en van Oost-België tot Griekenland en Roemenië.

Uit Nederland bekend van elf waarnemingen in Zuid-Limburg, waarvan de laatste in 1989 (Sint Pietersberg en Colmont). Waarschijnlijk betreft het hier zwervers en plant de soort zich in Nederland niet voort.

Vliegt in België in een generatie van begin juni tot begin oktober, met de hoofdvliegtijd in augustus.

Ecologie

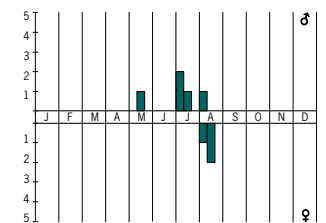
Een van de Nederlandse waarnemingen komt van een kalkgrasland, verder is geen Nederlandse biotoopinformatie bekend. In België en Frankrijk in kruidenrijke weidjes en wegbermen nabij oude bossen; daar meer in open terrein en bij bosranden dan *A. muscitans*.

De soort bezoekt vaak bloemen en heeft een voorkeur voor blauw-violetten bloemen zoals duifkruid en knoopkruid. De vliegen kruipten net als hommels helemaal in de bloemen. Bij de enige bekende waarneming van een paring ging het aanvliegende mannetje op het vrouwtje zitten, waarna ze samen ongeveer twee meter omhoog vlogen. Vervolgens landden ze

gezamenlijk op een braamblad. Hierna vloog het mannetje alleen weg (pers. obs. W. Renema).

De onvolwassen stadia zijn onbekend. Er is een waarneming

Mannetje *Arctophila bombiformis* op bloem van beemd-kroon, samen met tuinhommel.

Arctophila bombiformis

van een vrouwtje dat eitjes afzette in een bergbeekje met veel mos, stenen, en hoefbladachtigen. De eitjes werden onderaan een steen in de buurt van mos en het water gelegd (pers. obs. J. van Steenis in Slovenië).

Summary – Very rare. More common before 1950, last recorded in 1989, possibly disappeared. One observation suggests that copulation starts in settled position, after which it continues in flight. Strong preference for blue-violet flowers.

Arctophila mussitans Gele fophommel

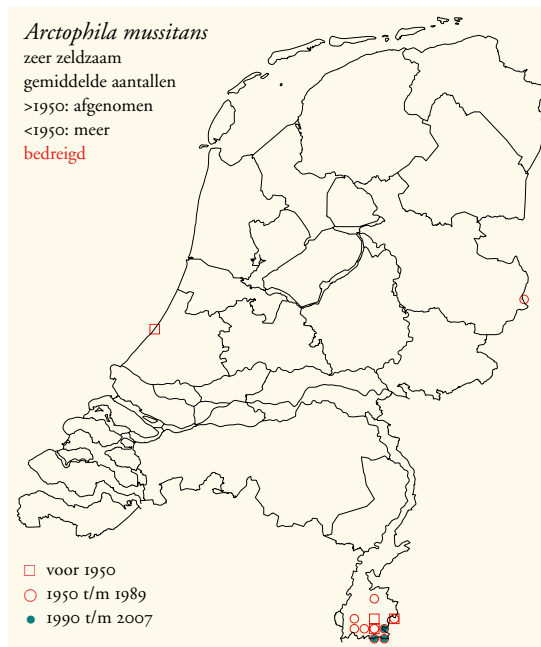
WR

Kleine *Arctophila*, lijkt op moshommel (*Bombus muscorum*) (hoofdstuk 3, fig. 25). Vleugel met opvallende donkere vlek ter hoogte van pterostigma. Lengte 13-16 mm.

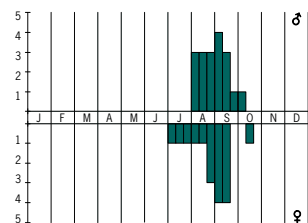
Verspreiding en vliegtijd

Europees. Van Zuid-Zweden tot Noord-Spanje en van Ierland en Groot-Brittannië tot in Europees-Rusland, met de grootste populaties in de middelgebergtes. Vlak over de grens met België is een populatie aanwezig bij La Calamine. In Nederland zeer zeldzaam in Zuid-Limburg; verder een enkele vondst in het binnenland bij Losser (ov, 1959) en in de duinen bij Meijendel (ZH, 1937). In het Vijlenerbos (LI) is de soort tot 1992 regelmatig waargenomen en daarna opnieuw in 2001; in de tussenliggende jaren is vergeefs gezocht.

Vermoedelijk een generatie.

▶▶
Baccha elongata vrouwtje
in de vlucht.

Arctophila mussitans

Ecologie

In Nederland is deze soort vooral waargenomen in bloemrijke beschaduwde delen en wegbermen, altijd in de buurt van loofbossen. In België en Frankrijk komt *A. mussitans* voor in vochtige loofbossen, vaak met bronnetjes of beken. De vliegen zitten vaak met gespreide vleugels op bladeren. Tijdens de balts lopen mannetjes rondjes op bladeren, ter-

wijl ze langzaam met hun vleugels draaien. De laatste waarnemingen in Nederland zijn gedaan op bloeiende distels. De soort heeft een minder strikte voorkeur voor violette bloemen dan *A. bombiformis*.

De larven zijn nooit gevonden, maar er is een waarneming uit Engeland van een eileggend vrouwtje in diepe met water gevulde voetafdrukken langs een schaduwrijk modderig pad bij een stroompje (STUBBS & FALK 1983).

Summary – Very rare. More common before 1950, decreased since. Threatened. Only one population present. Shady parts and road sides along deciduous forests.

Baccha Vliegende spelden

MR

Middelgrote zwarte vliegen (7-11 mm) met zeer lang, smal en ingesnoerd achterlijf. Vrij kleine en weinig opvallende oranje achterlijfsvlekken. Eventueel te verwarren met *Sphagina*, maar *Baccha*-soorten zijn duidelijk groter en slanker.

Taxonomie en determinatie

In veel Europese literatuur worden twee soorten onderscheiden, die beide uit Nederland gemeld zijn: *B. elongata* en *B. obscuripennis*. Het onderscheid tussen deze soorten is altijd problematisch geweest, wat heeft gezorgd voor discussie over de status ervan (VAN DER GOOT 1982A). In recente literatuur wordt *B. obscuripennis* steeds vaker beschouwd als een synoniem van *B. elongata*. Mogelijk is dit onterecht, maar omdat de bekende 'onderscheidende' kenmerken niet bruikbaar zijn, worden in dit boek alle Nederlandse exemplaren tot *B. elongata* gerekend.

Verspreiding

Voornamelijk tropisch genus met tientallen soorten in de afrotropische en oriëntaalse regio's. In het palearctisch gebied komen veertien soorten voor (DOCZKAL 1998B, PECK 1988), in Europa een.

Ecologie

Zie soorttekst.

